

BANENAFSPRAAK HBO MONITOR 2025

SAMENVATTING

Sinds 2015 is in het kader van de Participatiewet landelijk afgesproken dat werkgevers zich actief inspannen om mensen met een arbeidsbeperking in dienst te nemen. Ook het hbo levert hieraan een bijdrage. Op verzoek van de cao-partijen in het hbo inventariseert Zestor jaarlijks de voortgang van deze inspanningen. Het doel is om inzicht te geven in de mate waarin hogescholen erin slagen om banen te creëren voor mensen met een arbeidsbeperking én welke stappen er worden gezet om verdere vooruitgang te boeken.

Deze monitor biedt inzicht in de resultaten en inspanningen binnen het hbo over het jaar 2024.

Belangrijkste bevindingen

- **Stabiele realisatie op sectorniveau**

In 2024 hebben hogescholen gezamenlijk **36,3%** van de landelijke doelstelling van de banenafpraak gerealiseerd. Dit is een stabiel resultaat ten opzichte van 2023.

- **Totaal aandeel blijft onder de norm van 2,76%**

Met 605 participatiebanen (inclusief inhuur en inkoop) komen de 35 hogescholen uit op precies 1,0% van het totaal aantal voltijdbanen in 2024.

- **Middelgrote hogescholen presteren het best**

Er zijn duidelijke verschillen zichtbaar tussen individuele hogescholen. Opvallend is dat middelgrote hogescholen gemiddeld het hoogst scoren, met een realisatiepercentage van 50,6%. Kleine hogescholen realiseren gemiddeld 30,2% en grote hogescholen 33,6%.

- **Meer vaste participatiebanen**

In 2024 bestaat 67,3% van de participatiebanen in het hbo uit vaste aanstellingen, 14,7% uit tijdelijke aanstellingen en 17,9% uit inhuur en inkoop. Vergeleken met 2023 is het aandeel vaste contracten toegenomen, terwijl het aandeel tijdelijke aanstellingen en inhuur licht is gedaald. Dit wijst op een positieve ontwikkeling richting meer duurzame werkplekken voor mensen met een arbeidsbeperking.

- **20% nog zonder concrete doelstelling**

Vier op de vijf hogescholen hebben een eigen doelstelling geformuleerd voor het aantal participatiebanen. Voor de overige 20% ligt hier nog een kans om gericht beleid te ontwikkelen en de inspanningen verder te concretiseren.

Meting 2025

Om de voortgang van de banenafpraak binnen het hbo te monitoren, is in mei 2025 een enquête uitgezet onder alle 36 hogescholen. Deze meting heeft betrekking op de situatie in het kalenderjaar 2024. Van de 36 benaderde hogescholen hebben er 35 deelgenomen aan het onderzoek, wat resulteert in een hoge respons van 97,2%. In 2024 is daarmee nagenoeg dezelfde groep instellingen onderzocht als in 2023. In dat jaar vulden alle hogescholen de enquête in, maar was er één hogeschool die uitsluitend de kwalitatieve vragen heeft beantwoord. Deze instelling heeft in 2025 niet deelgenomen.¹ Dat betekent dat de gegevens over het aantal participatiebanen, zowel vanuit het eigen personeel als via inhuur en inkoop, in beide jaren betrekking hebben op exact dezelfde 35 hogescholen. Hierdoor zijn de cijfers over 2023 en 2024 goed onderling vergelijkbaar

Quotum versus gerealiseerde participatiebanen

We onderscheiden twee groepen medewerkers met een arbeidsbeperking:

- medewerkers met een participatiebaan die vast of tijdelijk in dienst zijn bij een hogeschool
- medewerkers uit de doelgroep die worden ingezet via inhuur, detachering of door middel van inkoop en/of aanbesteding (verder te noemen: inhuur en inkoop).

Figuur 1. Participatiebanen **exclusief** inhuur en inkoop 2024 (35 hogescholen)

Figuur 2. Participatiebanen **inclusief** inhuur en inkoop 2024 (35 hogescholen)

¹ De hogeschool die niet deelnam, is een relatief kleine hogeschool die 0,8% van het totale aantal voltijdbanen in de sector vertegenwoordigt. De hogescholen die wel deelnemen vertegenwoordigen dus 99,2% van de totale werkgelegenheid in de sector.

Realisatie participatiebanen blijft achter bij doelstelling

In 2024 telden de 35 hogescholen 497 participatiebanen van 25,5 uur per week (zie figuur 1). Het in 2024 te behalen quotum voor de hogescholen gezamenlijk bedroeg 1.668 participatiebanen. Dat betekent dat de hogescholen gezamenlijk 29,8% van het quotum gerealiseerd hebben. In vergelijking met het voorgaande jaar is er sprake van een lichte stijging van de doelstelling: in 2023 werd 29,5% van de doelstelling behaald, in 2024 was dat 29,8%.

Met inhuur en inkoop op ruim een derde van de doelstelling

Als we naast de participatiebanen ook medewerkers uit de doelgroep meetellen die via inhuur en inkoop aan de slag waren bij hogescholen – dit staat ook wel bekend als Social Return On Investment – dan gaat het om 605 banen van 25,5 uur per week (figuur 2). Daarmee is ruim een derde van de doelstelling in 2024 gerealiseerd: 36,3 %. Dit is precies hetzelfde percentage als in 2023.

Werkelijk aantal via inhuur en inkoop ligt waarschijnlijk hoger

De cijfers over het aantal participatiebanen via inhuur en inkoop zijn vrijwel zeker een onderschatting van het feitelijke gerealiseerde aantal. Op basis van de enquête komen wij tot een totaal van 109 participatiebanen van 25,5 uur in deze categorie. Vier van de 35 hogescholen echter, hebben *wel* gegevens over de participatiebanen bij het eigen personeel opgegeven, maar *geen* gegevens aangeleverd over de aantallen die via inhuur of inkoop werden gerealiseerd. Deze vier hogescholen hebben gezamenlijk meer dan 8.000 voltijdbanen en vertegenwoordigen daarmee een flink deel van de sector (19% van de totale werkgelegenheid). Het is – mede op basis van eerder met hogescholen gevoerde gesprekken – aannemelijk dat het niet aanleveren van de gegevens te maken heeft met het ontbreken van een goede registratie van de betreffende uren en dat er bij deze hogescholen wel degelijk via inkoop en inhuur medewerkers uit de doelgroep aan de slag waren in 2024. Wij veronderstellen dus dat het feitelijke aantal participatiebanen in de sector dat via inhuur en inkoop gerealiseerd werd, hoger is dan het gemeten aantal van 109.

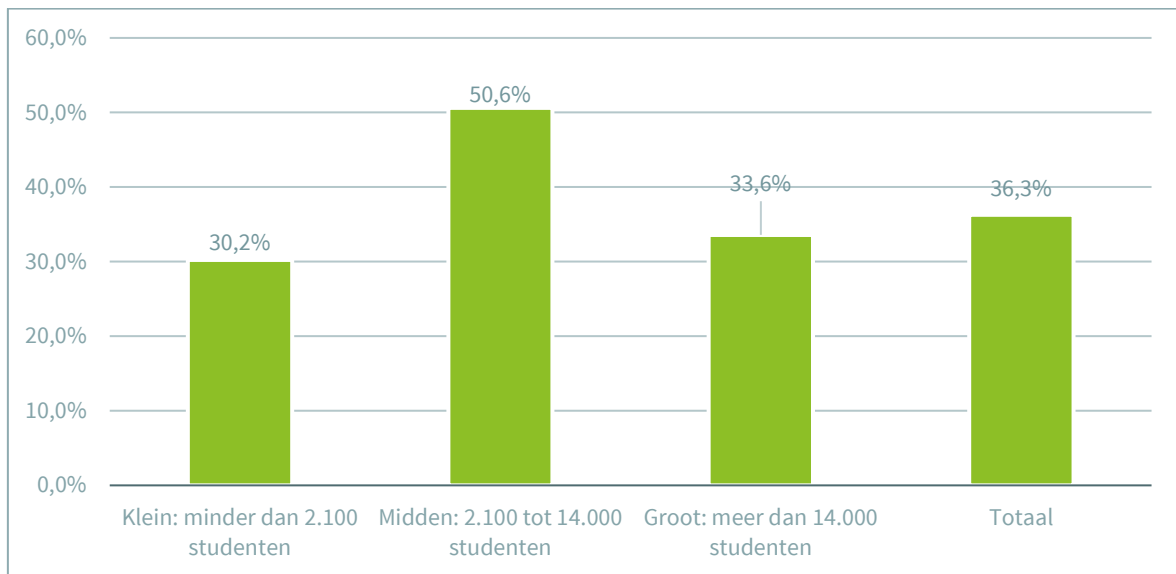
Totaal aandeel blijft onder de norm van 2,76%

Met het aantal van 605 van participatiebanen plus plekken die via inhuur en inkoop gerealiseerd werden, komen de 35 hogescholen uit op precies 1,0% van het totaal aantal voltijdbanen in 2024. De doelstelling voor 2024 was 2,76%: dat betekent dat de beoogde doelstelling niet gehaald is. Meer uitleg over het quotum en de onderliggende berekening is te vinden in bijlage 1.

Veel variatie tussen hogescholen

De verschillen in het realisatiepercentage (participatiebanen plus inhuur en inkoop) tussen de hogescholen zijn groot. Gemiddeld wordt 36,3% van de doelstelling behaald, maar sommige hogescholen scoren veel hoger. Er is een kleine hogeschool die bijna tweemaal de doelstelling realiseert. Een aantal grote tot middelgrote hogescholen scoort tussen de 70% en 82% van de doelstelling. Tegelijkertijd scoren andere hogescholen veel lager: vier hogescholen hebben helemaal geen medewerkers uit de doelgroep in dienst, ook niet via inhuur of inkoop.

Figuur 3. Realisatiepercentage naar omvang van de hogeschool (2024)

In figuur 3 is te zien dat de realisatiepercentages samenhangen met de omvang van de hogeschool. De omvang van de hogeschool is daarbij bepaald aan de hand van het aantal studenten. Middelgrote hogescholen realiseren de helft van de doelstelling (50,6 %) en scoren daarmee beter dan de grote en kleine hogescholen. De kleine hogescholen (minder dan 2.100 studenten) blijven achter: daar werd in 2024 30,2% van het quotum gerealiseerd. De grote hogescholen blijven met 33,6% van de doelstelling iets achter bij het gemiddelde van de sector. In vergelijking met 2023 hebben zowel de kleine als de middelgrote hogescholen wel een verhoging van het percentage gerealiseerd.

Ontwikkelingen van 2023 op 2024

Voor de sector als geheel zijn er van 2023 op 2024 geen grote verschuivingen zichtbaar (tabel 1). De werkgelegenheid bij de 35 hogescholen die deelnamen aan het onderzoek is met 451 FTE afgenomen (1,0%). Omdat het quotumpercentage gelijk is gebleven (2,76%), daalde het aantal volgens de afspraken te realiseren participatiebanen ook enigszins, van 1.685 naar 1.668. In de praktijk werden er in 605 participatiebanen gecreëerd (inclusief inhuur en inkoop): een hele lichte daling ten opzichte van de 612 in 2023. Voor beide jaren geldt dat 36,3% van de doelstelling werd gerealiseerd.

Tabel 1. Participatiebanen in 2023 en 2024

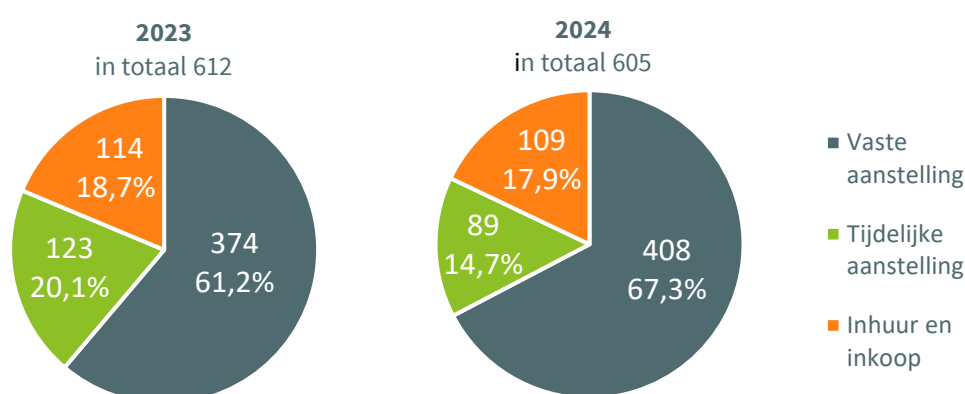
Jaar	2023	2024
Aantal hogescholen	35	35
Respons ¹	100% (97%)	97%
FTE	43.247	42.797
Quotum (%)	2,76%	2,76%
Quotum (aantallen participatiebanen)	1.685	1.668
Gerealiseerde participatiebanen	612	605
Aandeel van het quotum gerealiseerd	36,3%	36,3%
Gerealiseerd quotumpercentage	1,00%	1,00%

Bron: Monitor Banenafpraak hbo 2023 en 2024

Verdeling van participatiebanen naar contractvorm (2023–2024)

Van de 605 banen van de doelgroep in 2024, betrof 67,3% een vaste aanstelling, 14,7 % een tijdelijke aanstelling en 17,9 % inhuur en inkoop. In vergelijking met 2023 is het aandeel van medewerkers met een participatiebaan in vaste dienst duidelijk gestegen (zie figuur 4). In 2023 was het aandeel van medewerkers met een tijdelijke aanstelling groter. Het aandeel van inhuur en inkoop is licht gedaald.

Figuur 4. Medewerkers uit de doelgroep naar type aanstelling (2023 en 2024)

Kwalitatief: de inzet om participatiebanen te creëren

Sinds de invoering van de Wet banenafpraak hebben hogescholen én Zestor zich actief ingezet om participatiebanen binnen het hbo te realiseren. Binnen de hogescholen zijn op verschillende manieren stappen gezet. Zo zijn er budgetten vrijgemaakt om mensen bovenformatief te plaatsen, projectleiders aangesteld en is het thema onder de aandacht gebracht bij colleges van bestuur en leidinggevendenden. Daarnaast zijn er netwerken opgebouwd met leveranciers van kandidaten, externe coaches ingeschakeld en zijn begeleiders en leidinggevendenden getraind in het begeleiden van medewerkers met een arbeidsbeperking.

Ook Zestor ondersteunt deze inspanningen met een stimuleringsregeling en diverse activiteiten, zoals het uitbrengen van een inspiratieboekje, het organiseren van trainingen voor functiecreatie en het opzetten van het kennisnetwerk participatie (zie ook kader hieronder).

Uitkomsten enquête: inzet en ondersteuning in de praktijk

In de enquête zijn hogescholen bevraagd over de manier waarop zij in 2024 uitvoering hebben gegeven aan de banenafpraak. De uitkomsten tonen aan dat hogescholen duidelijk van elkaar verschillen in hun aanpak en organisatie rondom participatiebanen.

- **Verantwoordelijkheid op bestuursniveau**

Op 15 hogescholen was er in 2024 binnen het College van Bestuur een verantwoordelijke aangewezen voor het realiseren van de banenafspraken. Bij 16 hogescholen was dat niet het geval of was dat niet bekend bij de respondent (4 hogescholen).

- **Organisatorische ondersteuning**

Bij 13 hogescholen werd tijd vrijgemaakt voor coördinatie, bijvoorbeeld via een projectleider. Bij 18 instellingen was dit niet het geval of onbekend bij de respondent (2 hogescholen).

- **Begeleiding van medewerkers**

Op 17 hogescholen werd tijd vrijgemaakt voor begeleiding van medewerkers met een beperking. Bij 11 was dit niet het geval of onbekend bij de respondent (7 hogescholen).

- **Training van begeleiders**

Bij 15 instellingen kregen begeleiders een gerichte training. Bij 14 hogescholen gebeurde dit niet of was het onbekend bij de respondent (6 hogescholen).

- **Afspraken bij inkoop en aanbesteding (Social Return)**

Op 13 hogescholen werden er in 2024 bij aanbesteding, inkoop van diensten of in het kader van Social Return On Investment afspraken gemaakt over het inschakelen van medewerkers uit de doelgroep. Bij 17 hogescholen was dat niet het geval of was het niet bekend bij de respondent (5 hogescholen).

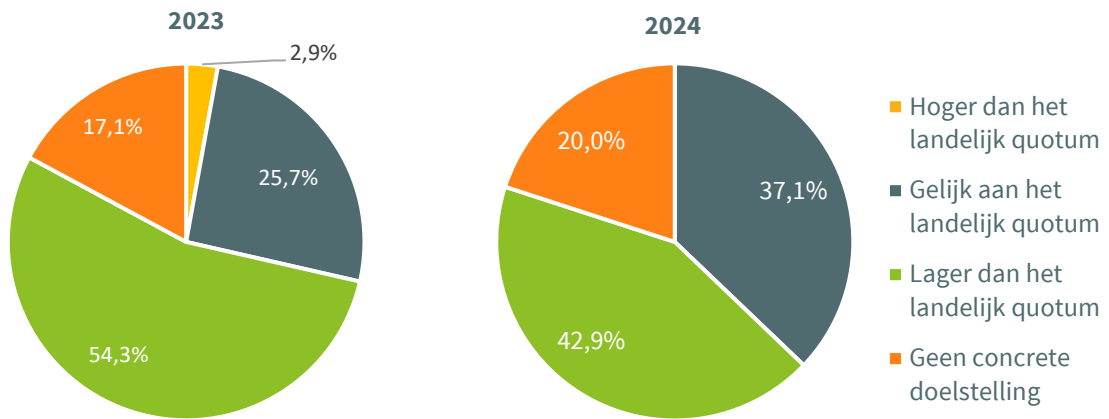
- **Andere activiteiten**

Daarnaast deelden respondenten van 12 hogescholen korte voorbeelden van andere activiteiten die in 2024 zijn ondernomen om bij te dragen aan de banenafpraak.

Doelstellingen binnen de hogescholen

Hogescholen is ook gevraagd of zij in 2024 een eigen doelstelling hanteerden voor het aantal te realiseren banen.

Figuur 5. Eigen doelstellingen hogescholen in relatie tot het landelijke quotum (2023 en 2024)

Ten opzichte van 2023 zijn er enkele verschuivingen zichtbaar. Het aandeel hogescholen dat een lager quotum hanteert dan het landelijke is afgenomen, terwijl het aantal instellingen dat het landelijke quotum volgt is toegenomen.

Het feit dat 20% van de hogescholen in 2024 geen concrete doelstellingen hanteerde, geeft aanleiding tot zorg over het behalen van de banenafpraak. Die zorg geldt ook voor hogescholen waar geen verantwoordelijke binnen het College van Bestuur is aangewezen of waar geen tijd is vrijgemaakt voor de begeleiding van medewerkers met een arbeidsbeperking.

Activiteiten Zestor van 2021 tot en met 2024

In de periode 2021 tot en met 2024 heeft Zestor diverse activiteiten uitgevoerd om het realiseren van participatiebanen binnen het hbo te ondersteunen en het onderwerp stevig op de kaart te zetten. Daarbij is ook nadrukkelijk geïnvesteerd in kennisdeling tussen hogescholen. De activiteiten bestonden onder meer uit:

- het in kaart brengen van knelpunten en oplossingsrichtingen via de routekaart *Beren op de weg naar participatie*
- het publiceren van het inspiratieboek *Iedereen wordt wijzer van participatie*
- het stimuleren van kennisuitwisseling tussen hogescholen
- het publiceren van interviews met hogescholen als praktijkvoorbeelden
- het organiseren van workshops met HRM- en inkoopprofessionals
- het uitvoeren van pilots in samenwerking met *De Normaalste Zaak*, gericht op HRM en inkoop
- het ontwikkelen van een e-learningmodule voor (interne) werkbegeleiders.

Meer informatie is te vinden op: zestor.nl/participatie

Bijlage 1. Definities en populatie

Eén gerealiseerde participatiebaan wordt volgens de Wet Banenafpraak gedefinieerd als 25,5 uur. Voorbeeld: als twee personen uit de doelgroep werkzaam zijn voor respectievelijk 16 en 28 uur, telt dit mee als $(16+28)/25,5 = 1,7$ baan.

Jaarlijks wordt door de overheid een **quotumpercentage** vastgesteld voor het aantal te realiseren banen. Dit stijgt jaarlijks. In 2021 bedroeg het quotumpercentage 2,56 % van het totaal aantal verloonde uren. In 2022 was dit 2,69 % en in 2023 en 2024 2,76 %.

Het **quotum** in 2024 van het aantal te realiseren banen van een hogeschool en de sector wordt berekend aan de hand van de volgende rekenregel: $((\text{aantal fte 2024} * 36 \text{ uur}) * 0,0276)/25,5$.

Van de 36 hogescholen hebben er 35 meegedaan aan het onderzoek over de participatiebanen in 2024, dat wil zeggen: een **respons** van 97,2 %. De hogescholen die deelnamen aan het onderzoek, vertegenwoordigen 99,2 % van de totale werkgelegenheid in de sector.

De 35 hogescholen in het onderzoek verschillen nogal van elkaar in omvang. Gemiddeld hadden de hogescholen 1.223 FTE, de grootste telde 3.951 FTE en de kleinste 41 FTE. In 2024 waren er 12 kleine hogescholen (gemiddeld 118 FTE in dienst), 11 middelgrote hogescholen (gemiddeld 670 FTE in dienst) en 12 grote hogescholen (gemiddeld 2.834 FTE in dienst).

Colofon

Het onderzoek is in opdracht van Zestor uitgevoerd door MOOZ onderzoek.

Auteurs: Sil Vrielink en Siwert de Groot

Het is toegestaan om (delen van) de informatie te vermenigvuldigen voor gebruik in het hoger beroepsonderwijs. In alle andere gevallen is voorafgaande schriftelijke toestemming van Zestor vereist.

Juli 2025

ZESTOR

arbeidsmarkt- en opleidingsfonds hbo

Prinsessegracht 21
Postbus 123
2501 CC Den Haag

T 06 464 032 05
info@zestor.nl
ZESTOR.NL

Zestor is opgericht door sociale partners in het hbo:

AOB Algemene Onderwijsbond

